

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

R J E Š E N J E
po Zaključku o pokretanju postupka protiv Vlade Kantona Sarajevo
i KJKP Toplane-Sarajevo

Sarajevo
juni, 2018. godine.

Broj: UP – 01-26-2-025-43/17
Sarajevo, 7. juni 2018. godine

Konkurencijsko vijeće na temelju člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka a) i c), člana 48. stav (1) tačka a) i c), a u vezi sa članom 4. stav (1) tačka b) i e), i članom 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku broj: UP-01-26-2-025-7/17 od 30. novembra 2017. godine, protiv privrednog subjekta Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije „Toplane – Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina radi utvrđivanja postojanja zabranjenog dominantnog položaja, u smislu člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji i protiv Vlade Kantona Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71000 Sarajevo radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, u smislu člana 4. stav (1) tačka b) i e), na 30. (trideset) sjednici održanoj dana 7. juna 2018. godine, donijelo

R J E Š E N J E

1. Utvrđuje se da je privredni subjekt Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije „Toplane – Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71 000 Sarajevo, zloupotrijebio dominantan položaj na tržištu isporuke toplotne energije u Kantonu Sarajevo, primjenom odredbi Tarifnog sistema KJKP „Toplane –Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službene novine KS“ broj 34/16) koje se odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, što predstavlja uslovljavanje drugoj strani da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, te ograničavanje tržišta na štetu potrošača, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačke b) i d) Zakona o konkurenciji.
2. Nalaže se privrednom subjektu Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije „Toplane – Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71 000 Sarajevo, slijedeće:
  - u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema ovog Rješenja uskladi odredbe Tarifnog sistema KJKP „Toplane –Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službene novine KS“ broj 34/16), koje se odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, na način da prestane sa naplatom istih, te da dostavi dokaze o izvršenju.
3. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije „Toplane – Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71 000 Sarajevo, zbog kršenja odredbi iz člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, utvrđene u tački 1. ovog Rješenja, u visini od 54.000 KM (slovima: pedeset i četiri hiljade konvertibilnih maraka), koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
4. Utvrđuje se da Vlada Kantona Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića broj 1, 71000 Sarajevo, donošenjem Odluke o usvajanju tarifnog sistema davanja usluge KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo („Službene novine KS“ broj 34/16), u dijelu koji se odnosi na primjenu odredbi Tarifnog sistema KJKP „Toplane –Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, kojim se vrši naplata fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, počinila zabranjeni sporazum, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona o konkurenciji.

5. Odluka o usvajanju tarifnog sistema davaoca usluge KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo („Službene novine KS“ broj 34/16), u dijelu koji se odnosi na primjenu odredbi Tarifnog sistema KJKP „Toplane –Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, kojim se vrši naplata fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, u skladu sa članom 4. stav (2) Zakona o konkurenciji je ništava.
6. Nalaže se Vladi Kantona Sarajevo, slijedeće:
  - u roku od 60 (šezdeset) dana od dana prijema ovog Rješenja, usvoji izmijenjeni tekst Tarifnog sistema KJKP „Toplane –Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službene novine KS“ broj 34/16), u dijelu koji se odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, na način da se prestane sa naplatom istih, te da dostavi dokaze o izvršenju.
7. Izriče se novčana kazna Vladi Kantona Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića broj 1, 71000 Sarajevo, zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i e) Zakona o konkurenciji, utvrđene u tački 4. ovog Rješenja, u visini od 150.000 KM (slovima: stotinu i pedeset hiljada konvertibilnih maraka), koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
8. Ukoliko privredni subjekt Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije „Toplane – Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71 000 Sarajevo i Vlada Kantona Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića broj 1, 71000 Sarajevo, ne uplate izrečene novčane kazne iz tačke 3. i 6. u ostavljenom roku, ista će se naplatiti prinudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
9. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je, dana 13. novembra 2014. godine, na zahtjev privrednog subjekta Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije „Toplane – Sarajevo“, Semira Frašte 22, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: KJKP „Toplane - Sarajevo“) izdalo Mišljenje broj: 01-26-7-06-5-I/14 na prijedlog Tarifnog sistema za isporuku toplotne energije toplifikacionog sistema (sa Prilogom 1 – Metodologija obračuna isporučene toplotne energije i Prilogom 2 – Matrica tarifnih modela), koji je usvojen od strane Nadzornog odbora privrednog subjekta KJKP „Toplane - Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo dana 28. marta 2014. godine, pod brojem: NO-06-01/14).

U mišljenju je navedeno da bi sporne mogle biti odredbe koje obavezuju vlasnike isključenih objekata i korisnika koji imaju ugrađene kalorimetre da plaćaju fiksni dio cijene centralnog grijanja, te da bi iste mogle predstavljati kršenje odredbi Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon), ukoliko je privredni subjekt „Toplane - Sarajevo“ u dominantnom položaju, što se ne može utvrditi bez provođenja postupka pred Konkurencijskim vijećem.

Vlada Kantona Sarajevo je na 53. sjednici, na prijedlog Nadzornog odbora KJKP „Toplane - Sarajevo“ (Odluke broj: 01-02-02/16 od 25. juna 2016. godine), donijela Odluku o usvajanju Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP „Toplane –Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo broj: 02-05-25151-10/16 od 15. augusta 2016. godine.

U skladu sa članom 3. stav (1) Tarifnog sistema „Ukupni troškovi proizvedene i isporučene toplotne energije, koji predstavljaju poslovne rashode uvećane za godišnje troškove nabave stalnih sredstava davatelja usluge, se dijele na dva dijela:

- Varijabilni dio troškova grijanja – troškovi energenata, u skladu sa članom 13. Tarifnog sistema,
- Fiksni dio troškova grijanja – ostali troškovi, u skladu sa članom 11. Tarifnog sistema.

Stavom (3) istog člana Tarifnog sistema je utvrđeno da je odnos varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih troškova proizvedene i isporučene toplotne energije za obračun cijene toplotne energije je 60:40, tako da su i isključeni korisnici i korisnici koji imaju kalorimetre dužni da plaćaju 40% fiksnog dijela cijene bez obzira što ne koriste toplotnu energiju, odnosno bez obzira na količinu energije koja se izmjeri kalorimetrom.

Poglavlje IV Tarifnog sistema regulira obračun naknade za vrijeme isključenja korisnika iz centralnog toplifikacijskog sistema, gdje se navodi da je osnov za obračun naknade korisnicima za vrijeme isključenja iz toplifikacijskog sistema korisna površina stambenog/poslovnog prostora ili instalirana snaga isključenog objekta.

U skladu sa članom 9. stav (2) Metodologije obračuna isporučene toplotne energije (Prilog 1. Tarifnog sistema) utvrđeno je da se obračun vrši mjesečno, na način da se osnova za obračun množi sa cijenom za jedinicu priključne snage korigirane faktorom, ovisno od kategorije stambenog/poslovnog prostora/objekta u Matrici tarifnih modela:

1. Stambeni/poslovni prostori u objektu kolektivnog stanovanja;
2. Poslovni prostori u objektima (tržni centri i slično);
3. Stambeni/poslovni prostori u objektima u nizu;
4. Slobodnostojeći objekti (u slučaju rezervacije kapaciteta).

Na vrijednost faktora utiče zakup kapaciteta, indirektno zagrijavanje od susjednih prostorija, direktno i indirektno zagrijavanje od vertikalala i razvodne mreže, te gubitak toplotne energije u razvodnoj mreži objekta.

Privredni subjekt KJKP „Toplane - Sarajevo“ će dati saglasnost za privremeno isključenje iz sistema centralnog grijanja, ukoliko to tehničke mogućnosti dozvoljavaju odnosno *ako se time ne ugrožava kvalitet toplotne energije, standard i sigurnost drugih korisnika* i ako se time negativno ne utječe na okoliš.

Međutim nakon što KJKP „Toplane - Sarajevo“ ocijene da nema prepreka i odobre isključenje, korisnik će plaćati fiksni dio cijene grijanja (u ovisnosti od vrste objekta i na osnovu toga određene paušalne cijene) gdje KJKP „Toplane – Sarajevo“, između ostalog, kao argumentaciju i opravdanost naplate istih, koriste upravo i razloge koji su gore navedeni kao uslov za mogućnost isključenja s mreže (troškove indirektnog zagrijavanja od susjednih stanova, gubitka toplote u instalaciji grijanja objekta, povećane troškove u cilju obezbjeđenja kvalitetnog zagrijavanja prostora koji nisu isključeni, a graniče sa isključenim prostorima zbog oduzimanja toplote kroz zidove i sl).

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine je dana 29. maja 2017. godine pod brojem: 01-26-10-187-1/17 zaprimilo predstavku fizičkog lica (..)**¹ kojim imenovani traži zabranu primjene Tarifnog sistema privrednog subjekta KJKP „Toplane - Sarajevo“, te u kome se navodi i sljedeće:

- Da nije korisnik toplifikacijskog sistema privrednog subjekta KJKP „Toplane - Sarajevo“ od 1992. godine do danas, niti ima bilo kakav ugovorni odnos sa istim,
- Da je 1993. godine stan granatiran, te da je devastirana i krovna plinska kotlovnica koja se nalazi na istoj adresi kao i stan,
- Da je u januaru 1999. godine sanirana krovna kotlovnica, ali je imenovani podnio pismeni zahtjev privrednom subjektu KJKP „Toplane - Sarajevo“ za isključenje iz sistema grijanja iz razloga što je stan devastiran i što ima malu mirovinu, te nema mogućnost urednog plaćanja usluge,
- Da je isključen iz toplifikacijskog sistema dana 01. februara 1999. godine, te da od tada pa do 01. januara 2017. godine nije imao nikakav problem sa privrednim subjektom KJKP „Toplane - Sarajevo“ kada su počeli da dostavljaju račune za fiksne troškove u iznosu od 40% ukupne cijene grijanja,
- Da je po sanaciji dijela stana odabrao njemu duplo povoljniji energent, plin za koji nije bilo zakonskih ni tehničkih smetnji, jer su u stanu postojale ispravne i ravnopravne instalacije kao što su električne i toplifikacijske,
- Da su toplifikacijske instalacije granatiranjem devastirane, a da je sa privrednim subjektom „Sarajevogas“ sklopio ugovor o nesmetanoj isporuci plina,
- Da na taj način nije povrijedio Zakon o komunalnim djelatnostima KS ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 14/16, 43/16, 10/17 i 19/17), jer je stan već imao ugrađenu plinsku instalaciju,

¹ Podaci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji

- Da je iz korespondencije sa privrednim subjektom KJKP „Toplane - Sarajevo“ vidljivo da su njihovi navodi proizvoljni i netačni, posebno kada se pokušava koristiti tzv. indirektno zagrijavanje preko zajedničkih zidova,
- Da ne postoji dogrijavanje preko stanova ispod niti bočnih stanova, jer niti jedan ne koristi toplotnu energiju iz razloga što su svi isključeni iz sistema,
- Da je dobio obavještenje da stan iznad njegovog koristi toplotnu energiju, zbog čega mora plaćati 50% fiksnih troškova ukupne cijene grijanja,
- Da svaki građanin, pa i tehnički neobrazovan, zna da toplota ide gore, a ne dolje, što znači da on dogrijava stan iznad, uz napomenu da kod krovnih kotlovnica ne postoji sistem cijevi kroz stanove, te nema takve vrste dogrijavanja, a dogrijavanje kroz armiranu betonsku ploču od 30 cm je nemoguće,
- Da svi stanovi na toj adresi imaju energetska efikasnost, jer su etažni vlasnici uz pomoć Općine Novi Grad 2016. godine, uredili i utopili svoj dio fasade na zgradi,
- Da su, obzirom na činjenicu da nema nikakav ugovor i ne koristi usluge privrednog subjekta KJKP „Toplane - Sarajevo“, povrijeđena njegova prava po više osnova,
- Da Tarifni sistem privrednog subjekta KJKP „Toplane - Sarajevo“ koji se od 01. januara 2017. godine primjenjuje putem Uredbe Vlade Kantona, krši član 4. stav (1) tačka e) i član 10. st. (1) i (2) tačka a) i d) Zakona o konkurenciji.

Uz predstavku imenovani je dostavio i korespondenciju sa privrednim subjektom KJKP „Toplane - Sarajevo“, kopiju dostavljenih računa, Ugovor o opskrbi prirodnim plinom, te kopiju čeka od penzije.

Svoj stav po pitanju plaćanja fiksnih troškova je zauzela i Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača Bosne i Hercegovine u tekstu koji je dostupan na internet stranici www.ozp.gov.ba (link: <http://www.ozp.gov.ba/dokumenti/PAUSALI.pdf>), u dijelu 4. Zaštita potrošača korisnika toplotne energije, u kojem se posebno navodi slijedeće:

- Da u Instituciju ombudsmena pristiže sve veći broj žalbi potrošača korisnika toplotne energije, a što se posebno odnosi na: a) obavezu korisnika grijanja da nakon isključenja iz sistema centralnog grijanja na lični zahtjev plaća 30 ili 40% važeće cijene grijanja i b) nemogućnost otkazivanja ove usluge – nepostojanje mogućnosti isključenja korisnika iz sistema grijanja na njegov lični zahtjev;
- Da da ovakva praksa nije u skladu sa članom 5. Ustava Republike Srpske, preambulum Ustava Bosne i Hercegovine i Ustava Federacije Bosne i Hercegovine prema kojem se ustavno uređenje Bosne i Hercegovine temelji na tržišnoj ekonomiji, te sa čl. 4., 5. i 244. Zakona o obaveznim odnosima kojima se određuje ravnopravnost stranaka u obaveznom odnosu, načelo savjesnosti i poštenja u postupanju, kao isticanje bez osnova, te sa definicijom vlasništva u skladu sa Zakonom o vlasničko – pravnim odnosima FBiH (Službene novine FBiH“, br. 6/98 i 29/03) i Zakonom o stvarnim pravima RS („Službeni glasnik RS“, br. 124/2008, 58/2009, 95/2011 i 60/2015) gdje se pod vlasništvom nad nekretninama smatra između ostalog i sve što je u nekretninu ugrađeno, njoj dograđeno, na njoj nadograđeno ili bilo kako drugačije s njom trajno spojeno i dio je te nekretnine sve dok se od nje ne odvoji;
- Da to što netko snosi redovite troškove poslovanja i što u cilju obavljanja svoje registrirane djelatnosti koristi tuđu imovinu može rezultirati jedino plaćanjem dodatnih troškova poslovanja zbog korištenja tuđe imovine, a nikako naplaćivanjem te mogućnosti od strane onog koji to omogućuje;
- Da je razumljivo da cijevi moraju prolaziti kroz stanove onih koji ne žele grijanje da bi došle do stanova onih koji to žele, ali to nikako ne smije kolateralnim korisnicima grijanja biti fakturirano, jer oni nisu ti koji su tražili usluge grijanja, nisu je ni ugovorili i to je njihovo pravo prema pozitivnim propisima Bosne i Hercegovine;
- Da svako ima pravo na vlastitu odluku kako će se grijati i koja će mu temperatura biti u stanu uvažavajući prava i interese drugih, jer i ako bi se cijevi koje prolaze kroz nekretninu i smatrale cijevima preduzeća one se ipak nalaze u posjedu vlasnika stana i potpadaju pod zaštitu međunarodnih i domaćih pravnih akata kojima se štiti nepovredivost doma;
- Da su navodi da kupovinom stana vlasnik pristaje na opće uslove iz ugovora neosnovani i nemaju uporište u naprijed navedenim aktima, a tim se krše i odredbe člana 33. Zakona o zaštiti potrošača („Službeni glasnik BiH“, br. 25/06 i 88/15), koja kaže da je pružanje ekonomskih usluga od općeg interesa u režimu ugovornog odnosa, te se ovdje ne može reći da je riječ o ugovoru po pristupanju ni pristajanju na opće uslove poslovanja;
- Da je i sam institut posrednog grijanja pravno neodrživ i neosnovan.

Konkurencijsko vijeće je prema dostupnim podacima je utvrdilo da toplifikacijskim sistemom u Kantonu Sarajevo upravljaju sljedeći privredni subjekti:

1. „Toplane - Sarajevo“ (131 individualna kotlovnica, od čega su: 44 srednje i veće kotlovnice i 87 krovne kotlovnice, instalisane snage 497 MW angažovana snaga 350,5 MW),
2. „BAGS – Energotehnika“ d.d. Vogošća (kotlovnica u Vogošći koja ima 5 kotlovnih jedinica, tri na ugalj od kojih dvije nisu u funkciji i dvije na mazut, instalisane snage 94 MW angažovana snaga 20 MW)
3. „UNIS – Energetika“ d.o.o. Sarajevo (kotlovnica u Kampusu Univerziteta u Sarajevu, instalisane snage 33,4 MW).

U slijedećoj tabeli dat je pregled osnovnih pokazatelja o proizvodnji/isporuci toplotne energije u/iz toplifikacijskog sistema u 2014. godini.

Tabela 1.

Naziv proizvođača (distributera) toplotne energije						Potrošnja
	Električna energija MVVh	Prirodni plin mil Sm ³	LUEL litar	Mazut tona	Ugalj tona	
Toplane - Sarajevo	7.969,89	36.609	874.540	1.483,98	0,00	304.759
BAGS Energotehnika	617,25	0,00	0	52,3	3.759,93	11.873
UNIS – Energetika	150,00	0,250	0	0,00	0,00	1.650
UKUPNO:	8.737,14	36.859	874.540	1.536,28	3.759,93	318.282

Izvor: Analiza distribucije toplotne energije krajnjim potrošačima u Kantonu Sarajevo, Projekt EUCOMP, 19.04.2016. godine

Udjeli pravnih lica u ukupno isporučenoj toplotnoj energiji iz toplifikacijskog sistema u 2014. godini, su prikazani u Tabeli 2.

Tablica 2.

Red br.	Naziv proizvođača (distributera) toplotne energije	Udio u ukupnoj isporučenoj toplotnoj energiji (%)
1.	Toplane - Sarajevo	95,75
2.	BAGS Energotehnika	3,73
3.	UNIS – Energetika	0,52
4.	UKUPNO:	100,00

Izvor: Analiza distribucije toplotne energije krajnjim potrošačima u Kantonu Sarajevo, Projekt EUCOMP, 19.04.2016. godine

U skladu sa članom 9. stav (1) Zakona, privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na relevantnom tržištu, udjele koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge prepreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište.

U skladu sa stavom (2) istog člana, pretpostavlja se da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga, ako na relevantnom tržištu ima udio veći od 40%.

Samo postojanje dominantnog položaja nije zabranjeno, ali je u skladu sa odredbama člana 10. zabranjena svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu.

U skladu sa članom 10. stav (2) tačka b) Zakona, zabranjena je svaka zloupotreba dominantnog položaja koja se odnosi na ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača.

U skladu sa stavom (2) tačka d) istog člana zabranjena je svaka zloupotreba dominantnog položaja koja se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj naravi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Uvidom u Odluku Nadzornog odbora privrednog subjekta KJKP „Toplane – Sarajevo“ o utvrđivanju Tarifnog sistema sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije broj: 01-02-02/16 od 25. jula 2016. godine utvrđeno je da postoji osnovana sumnja, da odredbe koje se odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika koji imaju ugrađene mjerače toplotne energije i odredbe koje se odnose na plaćanje fiksnih troškova isključenih korisnika, nisu u skladu sa Zakonom, tj. da „Toplane – Sarajevo“ donošenjem navedene Odluke, zloupotrebjavajući dominantan položaj u smislu člana 10. stav (2) tačke b) i d) Zakona.

Član 4. stav (1) tačka b) Zakona propisuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekta, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekta (u daljnjem tekstu: sporazumi) koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja.

Stavom (1) tačka e) istog člana Zakona utvrđeno je da su zabranjeni i sporazumi koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po prirodi i običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma.

Uvidom u Odluku o usvajanju Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP „Toplane – Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-05-25151-10/16 od 15. augusta 2016. godine, utvrđeno je da postoji osnovana sumnja, da odredbe koje se odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika koji imaju ugrađene mjerače toplotne energije i odredbe koje se odnose na plaćanje fiksnih troškova isključenih korisnika, nisu u skladu sa Zakonom, tj. da navedeni akti predstavljaju zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona.

Na osnovu analize prikupljene dokumentacije i brojnih prigovora građana Kantona Sarajevo koji su pristizali Konkurencijskom vijeću, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da postoji osnovana sumnja o postojanju ograničavanja, sprečavanja i narušavanja tržišne konkurencije, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti, pod brojem: UP – 01-26-2-025-2/17 dana 30. novembra 2017. godine, protiv privrednog subjekta KJKP „Toplane – Sarajevo“, radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačke b) i d) Zakona o konkurenciji i Vlade Kantona Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona o konkurenciji.

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je, dana 30. novembra 2017. godine dostavilo predmetni Zaključak na očitovanje strankama protiv kojih je pokrenut postupak, i to Vladi Kantona Sarajevo aktom broj: UP-01-26-2-025-6/17 i privrednom subjektu KJKP „Toplane – Sarajevo“ aktom broj: UP-01-26-2-025-6/17.

Konkurencijsko vijeće je zaprimio, dana 13. decembra 2017. godine, podneskom broj: UP-01-26-2-025-8/17, zahtjev Pravobranilaštva Kantona Sarajevo, kao zastupnika po zakonu Vlade Kantona Sarajevo, za produljenjem roka za dostavljanje odgovora na predmetni Zaključak, u skladu sa odredbama člana 33. stav (4) Zakona o konkurenciji.

Također, privredni subjekt KJKP „Toplane Sarajevo“ je dostavio zahtjev za produženjem roka za dostavu odgovora na predmetni Zaključak u skladu sa odredbama člana 33. stav (4) Zakona o konkurenciji, dana 14. decembra 2017. godine podneskom broj: UP-01-26-2-025-9/17, navodeći u istom da je u pripremi odgovora po zahtjevu Konkurencijskog vijeća, Uprava preduzeća zauzela stav da se ponovo analizira Tarifni sistem,

zatraži stručno mišljenje mjerodavnih subjekta, ispita regulativa u okruženju, a sve s ciljem potvrde ili demantiranja dosadašnje prakse i postupanja u skladu sa zakonom.

Konkurencijsko vijeće je, ocijenivši da postoje opravdani razlozi za usvajanje naprijed navedenih zahtjeva, Pravobranilaštvu Kantona Sarajevo kao zakonskom zastupniku Vlade Kantona Sarajevo i privrednom subjektu KJKP „Toplane Satajevo“, odobrilo produženje roka za dostavu odgovora na Zaključak za dodatnih 10 (deset) dana (akt broj: UP-01-26-2-025-10/17 i akt broj: UP-05-26-3-030-11/17 od dana 14. decembra 2017. godine).

Privredni subjekt KJKP „Toplane Sarajevo“ je traženi odgovor na Zaključak, dostavio dana 26. decembra 2017. godine. godine podneskom broj: UP-01-26-2-025-12/17, navodeći ukratko sljedeće:

- U skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 14/16, 43/16, 10/17, 19/17) obveznik plaćanja cijene komunalne usluge za pruženu komunalnu uslugu je vlasnik nekretnine ili korisnik kada je to vlasnik ugovorom ovjerenim od nadležne porezne uprave prenio na korisnika, odnosno upravitelj zgrade, ako je vlasnik, odnosno korisnik nekretnine to pravo prenio na njih;
- Zakonom o stvarnim pravima, također, je uređeno da svaki etažni vlasnik održava pripadajući etažni dio o svome trošku, te snosi sve javne obaveze i terete u vezi s vlasništvom tog dijela;
- Sredstva za obavljanje komunalnih djelatnosti osiguravaju se iz cijene za komunalne usluge iz segmenta individualne komunalne potrošnje (u koju spada opskrba toplotnom energijom), a cijena komunalne usluge sadrži sve troškove tekućeg održavanja i funkcioniranja komunalnog sistema na koji se odnosi, te troškove nabavke novih stalnih sredstava davatoca komunalne usluge prema članu 37. stav (2) tačka a) i stavu (3) Zakona o komunalnim djelatnostima;
- U skladu sa članom 50. Zakona o komunalnim djelatnostima, Vlada Kantona Sarajevo je donijela izmijenjenu Uredbu o općim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/16) - u daljem tekstu: Uredba, kojom je u članu 68. odredila da se Tarifni sistem donosi Vlada Kantona Sarajevo na prijedlog davaoca usluge;
- Tarifnim sistemom KJKP „Toplane-Sarajevo" d.o.o. Sarajevo sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, kojeg je Vlada Kantona Sarajevo usvojila Odlukom o usvajanju Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP "Toplane- Sarajevo" d.o.o. Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 34/16) - u daljem tekstu: Tarifni sistem, su između ostalog, određeni način raspodjele i obračuna ukupnih troškova proizvedene i isporučene toplotne energije, koji se sastoje od varijabilnog i fiksnog dijela troškova grijanja;
- Godišnji iznos za priključenu snagu predstavlja fiksni dio troškova grijanja kojim se pokrivaju slijedeći troškovi poslovanja: utrošene sirovine i materijal za investicijsko i tekuće održavanje, troškovi radne snage, troškovi proizvodnih usluga, amortizacija, nematerijalni i ostali troškovi poslovanja i drugi troškovi koje snosi Preduzeće u toku svih dvanaest mjeseci u poslovnoj godini;
- Godišnji iznos za količinu isporučene toplotne energije predstavlja varijabilni dio troškova grijanja i obuhvaća troškove energenata, koje čine: troškovi gasa, troškovi tečnih i čvrstih goriva, troškovi električne energije, troškovi vode i troškovi ostalih energenata;
- Iznos za priključnu snagu se obračunava i fakturiše svakog mjeseca i to je 1/12 godišnjeg iznosa za priključenu snagu, a iznos za količinu isporučene toplotne energije se fakturiše kroz 7 mjeseci za sve korisnike koji imaju paušalni način obračuna (najkasnije do 01. januara 2020.godine), odnosno na osnovu očitano stanja na individualnom mjerilu toplotne energije u periodu trajanja sezone grijanja;
- Od 01. januara 2020. godine će za sve korisnike na našem toplifikacijskom sistemu biti očitano stanje na individualnom/zajedničkom mjerilu toplotne energije;
- Pri određivanju ukupne cijene toplotne energije, odnosno iznosa naknada za jединicu isporučene toplotne energije i naknada za jединicu priključne snage (visine tarifnih stavova), uzimaju se u obzir kalkulativni

elementi za izračun, a na osnovu planiranih aktivnosti i s tim povezanih troškova utvrđenih od strane poduzeća. Ukupna cijene toplotne energije, koja se formira u skladu sa važećom legislativom i temeljnim normativima rada, planom proizvodnje toplotne energije i normativom potrošnje energenata i planom poslovanja za narednu godinu, predstavlja cijenu koja osigurava Preduzeću poslovanje na bazi proste reprodukcije;

- Ukupna cijena toplotne energije predstavlja cijenu koštanja i u istoj nije ukalkulisana marža (razlika u cijeni), a što nije slučaj kod pobrojanih drugih pravnih lica koja imaju udjele u ukupnoj isporučenoj toplotnoj energiji u Kantonu Sarajevo;
- Odnos varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih troškova proizvedene i isporučene toplotne energije (60:40), utvrđenje u članu 3. Metodologije obračuna isporučene toplotne energije;
- Zakonom o komunalnim djelatnostima („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 14/16, 43/16, 10/17 i 19/17) propisano je u članu 22. stav (5), da valjanost kalkulacije i konačan prijedlog visine cijene komunalnih usluga utvrđuje neovisno stručno tijelo Vlade Kantona, Grada odnosno općine, a stvarnu cijenu komunalnih usluga određuje i usvaja Vlada Kantona, gradsko odnosno općinsko vijeće, u skladu sa nadležnostima iz čl. 7., 8. i 9. ovog zakona;
- Samostalno, a i putem Udruženja poslodavaca komunalne privrede FBiH, KJKP Toplane – Sarajevo, je iniciralo donošenje Zakona o toplotnoj energiji i Zakona o komunalnim djelatnostima, kao i formiranje državnog/entitetskog regulatornog tijela koje bi, kao neovisna institucija, odobravalo tarifne stavove i metodologiju obračuna isporučene toplotne energije, no ova inicijativa nije naišla na podršku nadležnih;
- Utvrđenim Tarifnim sistemom je određen modalitet raspodjele i obračuna ukupnih troškova proizvedene i isporučene toplotne energije (fiksnih i varijabilnih troškova) u tijeku godine na način kako slijedi:
  - Za korisnike u objektima sa zajedničkim mjerilom toplotne energije i bez ugrađenih individualnih mjerila za sve korisnike, kod kojih je osnova za obračun korisna površina stambenog/poslovnog prostora, varijabilni dio troškova grijanja (energetski dio) se fakturira kroz 7 mjeseci, a fiksni dio troškova grijanja (priključna snaga) se fakturira kroz 12 mjeseci, najkasnije do 01. januara 2020. godine;
  - Za korisnike sa ugrađenim individualnim mjerilom toplotne energije, kod kojih je osnova za obračun očitano stanje na individualnom mjerilu toplotne energije, varijabilni dio troškova grijanja (energetski dio) se fakturira kroz 7 mjeseci (kada se energija troši), a fiksni dio troškova grijanja (priključna snaga) se fakturira kroz 12 mjeseci.
- Na osnovu gore navedenog se može izvući zaključak da nisu samo „isključeni korisnici i korisnici koji imaju kalorimetre dužni plaćati 40% fiksnog dijela cijene toplotne energije" već se naknada za jedinicu priključne snage (fiksni dio) fakturira i korisnicima u objektima sa zajedničkim mjerilom toplotne energije i bez ugrađenih individualnih mjerila;
- Ukidanje obaveze plaćanja fiksnog dijela cijene toplotne energije korisnicima sa ugrađenim individualnim mjerilom toplotne energije bi podrazumijevalo primjenu različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama za korisnike kod kojih se primjenjuje paušalni način plaćanja, čime bi bili direktno dovodeni u neravnotežan i nepovoljan konkurentski položaj (član 10. stav 2. tačka c) Zakona o konkurenciji);
- Također, neprimjenjivanje modaliteta raspodjele ukupnih troškova proizvedene i isporučene toplotne energije (na bazi utvrđenih fiksnih i varijabilnih troškova) i obračuna ukupne cijene toplotne energije (kroz 7 mjeseci/12mjeseci), bi imalo za posljedicu značajno povećanje ukupne cijene toplotne energije koja bi se obračunavala u toku perioda trajanja sezone grijanja (a najviše 7 mjeseci). Drugim riječima, sredstva za obavljanje ove komunalne djelatnosti koja se obezbjeđuju iz cijene koštanja (bazirane na ukupnim planiranim troškovima proizvedene i isporučene toplotne energije) bi trebala biti raspoređena kroz najviše 7 mjeseci u toku godine, umjesto dosadašnjih 12 mjeseci;
- Odredbe kojima je predviđeno fakturisanje fiksnog dijela cijene grijanja svim korisnicima sa ugrađenim individualnim mjerilom toplotne energije ni u kom slučaju ne može predstavljati kršenje odredbi (i

zloupotreba dominantnog položaja) Zakona o konkurenciji. Činjenica postojanja ovakvog uređenja načina raspodjele i obračuna troškova za isporučenu toplotnu energiju je nesporna, kako u našoj zemlji, tako i u zemljama regije, ali i u zemljama Evropske unije sa kojim i usklađujemo našu legislativu:

1. U susjednoj Republici Hrvatskoj se cijena toplotne energije sastoji od cijene za jedinicu priključne snage i cijene za jedinicu isporučene toplotne energije (Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije („Narodne novine RH“, broj 56/14) i Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije („Narodne novine RH“, broj 56/14). Cijene su regulirane na razini države i shodno Zakonu o tržištu toplinske energije („Narodne novine RH“, broj 80/13 i 14/14) donosi ih Hrvatska energetska regulatoma agencija (HERA) na osnovu stvarnih troškova poslovanja pojedinačno za svakog proizvođača i distributera toplotne energije (npr. Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije za centralne toplotne sisteme u gradovima Zagreb, Osijek i Sisak - za HEP Toplinarstvo d.o.o. Zagreb („Narodne novine RH“, broj 105/14).
2. U Republici Srbiji također cijenu toplotne energije čine cijena za jedinicu priključne snage i cijena za jedinicu isporučene toplotne energije (Uredba o utvrđivanju metodologije za određivanje cijene snabdijevanja za krajnjeg kupca toplotnom energijom („Službeni glasnik RS“, broj 63/15) i Rešenje o davanju saglasnosti na Odluku o izmenama i dopunama odluke o cijenama toplotne energije javnog komunalnog preduzeća "Beogradske elektrane" („Službeni list Grada Beograda“, broj 56/15). Cijene nisu regulisane na nivou države, regulisane su na nivou općine, grada u kojem posluje proizvođač i distributer toplotne energije na osnovu Uredbe o utvrđivanju metodologije za određivanje cijene snabdijevanja za krajnjeg kupca toplotnom energijom („Službeni glasnik RS“, broj 63/15).
3. I u Republici Sloveniji se cijena toplotne energije sastoji od cijene za jedinicu priključne snage - fiksni dio i cijene za jedinicu potrošene toplotne energije - varijabilni dio (Akt o metodologiji za oblikovanje cijene toplote za daljinsko grijanje 2/17). Cijene su regulisane na nivou države i shodno Zakonu o energiji (EZ-1) („Službene novine Republike Slovenije“, broj 17/14 i 81/15) donosi ih Agencija za energiju.

- U državama Zapadne Evrope nije moguće izdvajanje iz sistema daljinskog grijanja u objektima kolektivnog stanovanja;
- U Republici Hrvatskoj je Zakonom o tržištu toplinske energije kao izuzetak u članu 45. dozvoljeno izdvajanje iz sistema daljinskog grijanja uz pribavljanje saglasnosti etažnih vlasnika - suvlasnika i pod određenim uslovima. Korisnik je obavezan plaćati sve troškove osim troškova toplotne energije za svoj stambeni/poslovni prostor;
- U situaciji kada u Bosni i Hercegovini, niti u Federaciji Bosne i Hercegovine, nije bio donesen Zakon o toplotnoj energiji koji bi tretirao mogućnost/nemogućnost isključenja iz sistema centralnog grijanja i obavezu plaćanja/neplaćanja fiksnih troškova nakon isključenja, KJKP Toplane-Sarajevo su kao prelazno rješenje predložile, a Vlada Kantona usvojila, načelo da se u objektima kolektivnog stanovanja može udovoljiti zahtjevu korisnika uz prethodno pribavljenu saglasnost svih korisnika i uz plaćanje mjesečne naknade u visini fiksnog dijela cijene toplotne energije, praktično princip kao u Republici Hrvatskoj;
- Važećim Tarifnim sistemom je predviđeno da se mjesečna naknada za vrijeme isključenja obračunava korisnicima koji su isključeni zbog dugovanja ili po odobrenom zahtjevu za izdvajanje iz centralnog toplifikacijskog sistema, kao i korisnicima usluge koji su se bez suglasnosti davatelja usluge izdvojili iz centralnog toplifikacijskog sistema, kao i fizičkim/pravnim licima koji su bez saglasnosti davaoca usluge izvršili nadogradnju u objektima kolektivnog stanovanja priključenim na centralni toplifikacijski sistem. Obračun se vrši mjesečno, na način da se osnova za obračun množi sa cijenom za jedinicu priključne snage korigirane faktorom, ovisno od kategorije stambenog/poslovnog prostora/objekta u Matrici tarifnih modela:
  1. Stambeni/poslovni prostori u objektu kolektivnog stanovanja,
  2. Poslovni prostori u objektima (tržni centri i slično),
  3. Stambeni/poslovni prostori u objektima u nizu,
  4. Slobodnostojeći objekti (u slučaju rezervacije kapaciteta).

- U skladu sa čl. 22. izmijenjene Uredbe, isključenje zgrade/građevine, kao cjeline (slobodnostojeći objekti), iz centralnog toplifikacijskog sistema moguće je ukoliko se osigura suglasnost za izdvajanje svih korisnika usluge unutar zgrade/građevine, te prethodna suglasnost davatelja usluge. U tom slučaju, ukoliko korisnici usluge zahtijevaju, ne obračunava se naknada za vrijeme isključenja (u slučaju rezervacije kapaciteta) a poduzeće nema obaveza "čuvati" kapacitet za isključenog korisnika, već isti kapacitet može ustupiti novom objektu koji se priključuje na toplifikacijski sistem pripadajuće kotlovnice;
- Kod posebnih etažnih dijelova - stambenih/poslovnih jedinica u sklopu građevine moguće je samo privremeno izdvajanje korisnika, uz osiguranje saglasnosti ostalih korisnika u objektu i davaoca usluge. Onemogućavanje isključenja korisnika u objektu bez suglasnosti ostalih korisnika i davaoca usluge ne predstavlja nikavo ograničavanje na štetu potrošača. Status "privremenog izdvajanja" proizilazi iz drugih akata, kao što su na primjer: **Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH**, kojim se uređuje plansko upravljanje, korištenje zemljišta i zaštita prostora osigurava se provedbom planskih dokumenata zasnovanim na cjelovitom pristupu planskom uređenju prostora i na načelima održivog razvoja, **gdje sa privremenim izdvajanjem** može utjecati na konstrukciju građevine, namjenu i drugo, odnosno **može doći do promjene uslova utvrđenih prethodno izdatom urbanističkom saglasnošću i odobrenjem za građenje, Zakona o stvarnim pravima**, gdje je svaki etažni vlasnik, ovlašten da ne tražeci za to odobrenje od ostalih etažnih vlasnika, **u skladu s građevinskim propisima** o svome trošku izvršiti prepravke u stanu ili drugoj samostalnoj prostoriji, uključujući i promjenu namjene. **Kako izmjene nisu "u skladu s građevinskim propisima", to je neophodno prethodno i osigurati navedene saglasnosti;**
- Objekt kolektivnog stanovanja je termo-tehnička cjelina, te se privremeno izdvojena stambena/poslovna jedinica ne može posmatrati izolirano u odnosu na druge stanove/poslovne prostore u objektu kojima isporučujemo toplotnu energiju. Iz tog razloga privremeno izdvojena stambena/poslovna jedinica treba ravnopravno da sudjeluje u raspodjeli fiksnih troškova - troškova poslovanja neophodnih za rad i održavanje sistema (izuzev troškova energenata);
- Na ovaj način dovodimo u isti položaj privremeno izdvojene korisnike i korisnike koji nisu isključeni iz sistema, a kojima se naplata vrši po individualnom mjerilu, i koji u određenom obračunskom periodu ne troše toplotnu energiju i kojim se fakturiše naknada na ime priključne snage. Cijenimo da bi se, ne obračunavanje naknade za vrijeme isključenja, privremeno izdvojenim korisnicima u objektima kolektivnog stanovanja u kojima je moguća ugradnja individualnih mjerila toplotne energije, također moglo smatrati primjenom različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama;
- Budući da je u Bosni i Hercegovini, kao i u nekim državama u regiji (Republika Srbija), u javnosti prisutna polemika o mogućnosti isključenja sa sistema daljinskog grijanja, zatražili smo neovisno stručno mišljenje Mašinskog fakulteta iz Sarajeva koje dostavljamo u prilogu. Ovo stručno mišljenje nedvosmisleno ukazuje na nemogućnost isključenja stambenih/poslovnih prostora iz sistema centralnog grijanja i na ozbiljne implikacije po ostatak objekta i ostale korisnike, i podudara se sa mišljenjem stručne javnosti u zemljama Zapadne Evrope;
- Način zagrijavanja stanova u objektima kako kolektivnog, tako i individualnog stanovanja definiran je Regulacijskim planom (sa Zakonskom snagom) svakog pojedinačnog područja. U toku procedure donošenja i usvajanja Regulacijskog plana razmatrani su svi faktori koji utječu na kvalitet i udobnost stanovanja, kako na predmetnom području, tako i Kantonu u cjelini s posebnim naglaskom na ekološke uslove;
- Prilikom planiranja stanogradnje, kao i u procesu projektiranja objekata i u proceduri pribavljanja potrebnih suglasnosti za izgradnju objekta, obavezno je striktno pridržavanje odredaba Regulacijskog plana;
- Korisnik Avdo Gušić u svom zahtjevu upućenom Konkurencijskom vijeću traži zabranu primjene Tarifnog sistema, obrazlažući da su njegova prava povrijeđena po više osnova, da ne koristi usluge Toplana, niti je povrijedio Zakon o komunalnim djelatnostima, prilikom čega navedeni korisnik nije naveo činjenice bitne za pravilno odlučivanje. Istina je da je krovna kotlovnica koja zagrijava objekat u

ul. Esada Pašalića, br. 7, pa i predmetni stan rekonstruisana 1999. godine i od tada nesmetano proizvodi toplotnu energiju. Gosp. Avdo Gušić je dobio saglasnost za privremeno isključenje iz razloga što je stan devastiran. U skladu sa članom 34. Odluke o općim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije (Službene novine grada Sarajeva broj 29/82) koja je preuzeta članom 27. Zakona o ministarstvima Kantona (Službene novine Kantona Sarajevo br. 10/96) i koja je tada bila na snazi, imenovani je bio obavezan da, po dovođenju instalacija grijanja u stanje za korištenje, nastavi sa preuzimanjem toplotne energije;

- Objekat u kojem se nalazi stan podnosioca zahtjeva projektovan je, izveden i dobio je upotrebnu dozvolu kojom se podrazumijeva da se stanovi zagrijavaju putem sistema daljinskog grijanja, tj. iz krovne kotlovnice (u vlasništvu KJKP Toplane-Sarajevo), a priprema tople potrošne vode se osigurava putem plinskih bojlera. Svako odstupanje od projektovanog stanja dovodi do narušavanja funkcije svakog pojedinog segmenta u objektu, što ima i negativne posljedice na uslove boravka i rada u kompletnom objektu;
- "Miješanje" centralnog načina zagrijavanja stanova (u objektima u kojima je Regulacijskim planom predviđen takav način zagrijavanja) i zagrijavanja stanova individualnim načinom zagrijavanja, dovodi do narušavanja sistema, što za posljedicu ima neadekvatno zagrijavanje kako pojedinačnih stanova, tako i objekta u cjelini, a također i negativan uticaj na okoliš (povećana emisija štetnih plinova);
- Komunalne djelatnosti, u koje spada usluga isporuke toplotne energije su od javnog interesa, što podrazumijeva zadovoljavanje onih potreba urbanog civilizacijskog društva koje su nerazdvojiv uslov života i rada građana; Ustavom je zagarantovano pravo izbora mjesta stanovanja. Pravo čovjeka je da bira da živi u:
  1. *individualnom stambenom objektu (individualna kuća) kojeg sam gradi i regulira sve što mu je potrebno za život u takvom objektu i da ga priključuje na komunalnu infrastrukturu koja mu je na raspolaganju, a sve u skladu sa zakonom,*
  2. *objektu kolektivnog stanovanja (stambenoj zgradi) koja ima individualno za svaki stan projektovan i izgrađen sistem za zagrijavanja stanova (individualna loženja sa dimnjacima, centralna grijanja sa individualnim izvorom na čvrsto gorivo, struju, plin i sl.),*
  3. *objektu kolektivnog stanovanja (stambenoj zgradi) koja je projektovana i izgrađena sa centralnim sistemom povezanim na daljinski sistem grijanja,*
  4. *objektu kolektivnog stanovanja (stambenoj zgradi) sa projektovanim i izgrađenim sistemom centralnog grijanja sa vlastitom kotlovnicom koju povjeravaju nekom tijelu ili osobi na upravljanje.*
- U ovisnosti od izbora proističu i određene obaveze u pogledu ispunjavanja općih uslova za normalan život u takvim objektima uz poštivanje prava svih drugih koji žive u takvim objektima i poštivajući propisane uslove od strane lokalne zajednice u čijoj je to nadležnosti;
- Onaj ko odabere da živi u objektu kolektivnog stanovanja koji je projektovan i izgrađen tako što je spojen na centralni daljinski sistem grijanja koji je i izgrađen zbog takvih objekata je to učinio samostalno tj. sam je to odabrao, nije u mogućnosti da u dijelu zgrade gradi individualni sistem grijanja (alternativno rješenje) jer odmah ugrožava i remeti centralni sistem, ugrožava ostale korisnike i narušava i sigurnost zgrade, a u nekim slučajevima o izboru vrste grijanja nanosi štetu ostalim korisnicima i okolišu. U zgradama kolektivnog stanovanja svi potrošači se moraju ponašati u skladu sa pozitivnim zakonskim rješenjima za uslove kolektivnog stanovanja;
- Prilikom useljenja/kupovine stana, korisnik/vlasnik stana je upoznat sa činjenicom na koji način je regulisano pitanje zagrijavanja objekta, ako se radi o objektu sa postrojenjima uvezanim u sistem centralnog grijanja, korisnici su pristupili ugovoru. Od perioda formiranja poduzeća za proizvodnju i isporuku toplotne energije radilo se o ugovoru koji je prema odredbama tada važeće Odluke o općim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službene novine Grada Sarajeva“ broj 29/82), zaključen između isporučioaca toplotne energije i zajednice stanovanja koja je upravljala stanovima i zgradama društvenog fonda i vršila njihovo održavanje;
- Dakle, radi se o ugovornom odnosu "po pristupu", zaključenom po osnovu učinjene generalne i permanentne ponude, pa je nakon njenog prihvatanja (adhezije) zaključen istovjetan ugovor sa neograničenim brojem

osoba u obliku objavljenih općih uslova poslovanja, u skladu sa odredbama Zakona o obaveznim odnosima;

- Činjenica je da su korisnici otkupili stanove tj. da je došlo do promjene u vlasništvu stana i stjecanja tog prava na strani korisnika, ta pravna promjena nije dovela do prestanka adhezionog ugovora niti njegovog raskida;
- Vlasništvo određenog posebnog dijela nekretnine ovlašćuje etažnog vlasnika, da taj poseban dio nekretnine isključivo koristi i raspolaže s njim, a na zajedničkim dijelovima nekretnine ima pravo suvlasništva. U zajedničke dijelove nekretnine spadaju prema Zakonu o upravljanju zgradom i instalacije centralnog grijanja. U skladu sa Zakonom o stvarnim pravima, prilikom promjena u svom stanu etažni vlasnik ne smije prouzročiti povredu interesa ostalih etažnih vlasnika, a naročito ne smije prouzročiti opasnost za sigurnost osoba, zgrade ili drugih stvari. Naime, svi stanovi se nalaze u urbanistički definisanom objektu, te je upitno kako bi se zadovoljili uslovi primjene nekog drugog vida grijanja (nedostatak dimnjaka i spremišta za smještaj čvrstog i tečnog goriva, nedostatak dimnjaka i distributivne mreže za grijanje na plin, ugrožavanje elektroinstalacija koja nije izvedena za potrebe grijanja i si.), u objektima gdje je projektom predviđeno grijanje putem centralnog zagrijavanja;
- Zbog navedenog privredni subjekt KJKP „Toplane-Sarajevo“ smatra pravno, tako i tehnički neutemeljenim stav Institucije ombudsmena kojim se ukazuje na pravo vlasnika stana da naplaćuje od davaoca komunalne usluge što medij kroz instalacije prolaze kroz stan koji je njegova imovina ili pravo da svako odlučuje kako će se grijati, kao i konstatacija da je institut posrednog grijanja neodrživ i pravno neutemeljen.

Uz dostavljeni odgovor na Zaključak o pokretanju postupka, privredni subjekt KJKP „Toplane Sarajevo“, dostavio je i presudu Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 65 0 P 209001 13 Rev od dana 30. decembra 2014. godine i Mišljenje o načinu obračuna toplotne energije KJKP „Toplane Sarajevo“, broj: 06-VI-4585/17 od dana 18. decembra 2017. godine.

Pravobranilaštvo Kantona Sarajevo, dostavilo je odgovor Vlade Kantona Sarajevo, na Zaključak o pokretanju postupka, dana 29. decembra 2017. godine, pod brojem: UP-01-26-2-025-13/17, navodeći sljedeće:

- Da se izjašnjavajući na Zaključak u dijelu dispozitiva pod tačkom 2. isti u cijelosti osporava;
- Da ne postoji sporazum u smislu Zakona o konkurenciji koji je zaključila Vlada Kantona Sarajevo, te da Vlada Kantona Sarajevo nije subjekt koji u smislu odredbi čl. 2. Zakona o konkurenciji sudjeluje na tržištu, niti je u konkretnom slučaju Vlada Kantona Sarajevo imala učešća u djelovanju sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišne konkurencije na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine, niti na značajnom dijelu tržišta;
- Smisao odredbi Zakona o konkurenciji kojim se sprječava i sankcionira sklapanje zabranjenih sporazuma je onemogućavanje sudionika na tržištu koji su konkurenti, da udruživanjem i sklapanjem takvih sporazuma narušavaju tržišnu konkurenciju, što u konkretnom nije slučaj;
- Prema Obrazloženju Zaključka, Vlada Kantona Sarajevo je na 53. sjednici, na prijedlog Nadzornog odbora KJKP Toplane Sarajevo (Odluke br. 01-02-02/16 od 25. srpnja 2016. godine) donijela Odluku o usvajanju Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP Toplane Sarajevo br. 02-05-25151-10/16 od 15.08.2016. (dalje: Odluka);
- Da ovakve odluke Vlada Kantona Sarajevo donosi u okviru svojih ustavnih i zakonskih nadležnosti, te kao takva ne predstavlja ekonomsku aktivnost, odnosno Odluka Vlade Kantona Sarajevo donesena je na osnovu čl. 26. i 28., stav (2) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo;
- Prema čl. 26. i čl. 28., stav (2) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo, kojim su regulisani akti Vlade Kantona Sarajevo koje u ostvarivanju svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom donosi u obliku uredbe, odluke, rješenja i zaključka, Odlukom se uređuju pojedina pitanja ili propisuju mjere Vlade Kantona, daje saglasnost ili potvrđuju akti drugih tijela ili organizacija i odlučuje o drugim pitanjima o kojima se ne odlučuje uredbom;

- Vlada Kantona Sarajevo je u okviru nadležnosti predviđenih Ustavom Kantona Sarajevo donijela Odluku na osnovu Zakona o komunalnim djelatnostima, prema kojem u okviru tih nadležnosti kao djelatnost od javnog interesa spada opskrba toplotnom energijom;
- Vlada Kantona Sarajevo je u okviru svojih prvenstveno ustavnih, a i zakonskih ovlasti donijela Odluku, koja se ni pod kojim uslovima ne može smatrati privrednom djelatnošću, pa ovdje ne postoje elementi koji bi ukazivali na činjenicu zaključenog zabranjenog sporazuma, odnosno sudionika koji se mogu legitimirati u smislu Zakona o konkurenciji kao osobe na koja se Zakon o konkurenciji može primijeniti;
- Kod činjenice da je Vlada Kantona Sarajevo vršila svoje javne ovlasti, u okviru svojih nadležnosti, pozivamo se i na odluku – Rješenje Konkurencijskog Vijeća Bosne i Hercegovine broj: 05-26-3-025-40-II/16 od 07.06.2017., iz čijeg sadržaja... *"... Konkurencijsko vijeće utvrdilo kako Vlada KS, ne obavlja privrednu djelatnost, ne sudjeluje u proizvodnji i/ili prometu roba, odnosno pružanju usluga, time ni posredno ni neposredno ne sudjeluje na tržištu zbog čega se isti ne može smatrati „privrednim subjektom“ u smislu člana 2. Zakona o konkurenciji. Obzirom da Konkurencijsko vijeće u svrhu ocjene datog slučaja, a u skladu sa čl. 43. stav (7) Zakona može koristiti sudskom praksom Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije, ovakav stav su zauzela i navedena tijela."*
- Privredni subjekt KJKP „Toplane-Sarajevo“ je privredno društvo koje egzistira od 1977. godine kao javno komunalno poduzeće, nad kojim je nadležnost Kantona Sarajevo uspostavljena tako što je na osnovu čl. 4. i 26., stav (1) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 7/96, 10/96, 20/98 i 04/01) i člana 2., stav (2) Zakona o upravljanju privrednim društvima u nadležnosti Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 8/01), Vlada Kantona Sarajevo, na 55. sjednici održanoj 15. juna 2001. godine, donijela Odluku o utvrđivanju liste privrednih društava kojima upravlja ili u čijem upravljanju sudjeluje Kanton („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 15/01), te je 2005. godine donesena Odluka o usklađivanju statusa Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća za proizvodnju i distribuciju toplotne energije Toplane Sarajevo sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 30/05).
- Vlada Kantona Sarajevo predstavlja izvršnu vlast Kantona Sarajevo, koji je sa KJKP Toplane Sarajevo povezan kapitalom, što ide u prilog stavu da između tako povezanih subjekata ne može postojati zabranjeni sporazum u smislu konkurencije, te se smatra da nema osnova za pokretanje postupka protiv Vlade Kantona Sarajevo jer se radi o organu izvršne vlasti koji je u okviru svojih ustavnih i zakonskih nadležnosti donio Odluku, pa se u smislu Zakona o konkurenciji Vlada Kantona Sarajevo ne može smatrati subjektom koji sudjeluje na tržištu;
- Osnov za ovakav stav nalazi se i u odluci Konkurencijskog Vijeća Bosne i Hercegovine – Rješenju broj: 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. godine, gdje je... *"Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u konkretnom slučaju ne postoji zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (2) tačke a), b) c) i e) jer sporazumi između lica povezanih kapitalom ili upravljačkim pravima ne mogu biti zabranjeni sporazumi u smislu Zakona, budući da lica povezana kapitalom predstavljaju jednog preduzetnika na tržištu, te ukazuju i na praksu Suda pravde Evropske unije koja potvrđuje ove navode, te je sve navode Podnosioca zahtjeva u pogledu postojanja zabranjenog sporazuma odbio kao neosnovane."*
- Na postojanje povezanosti ukazuje i činjenica da je, prema Zakonu o komunalnim djelatnostima, čl. 3., u komunalnu potrošnju spada opskrba toplotnom energijom, dok prema čl. 5. osnovno načelo komunalnih djelatnosti predstavlja javni interes komunalne djelatnosti, te se kao takvo postupanje Vlade Kantona Sarajevo u okviru svojih nadležnosti vezanih za obavljanje djelatnosti od javnog interesa ne može smatrati sudionikom na tržištu u smislu odredbi Zakona o konkurenciji, jer je obavljanje ove djelatnosti od javnog interesa povjereno KJKP Toplane Sarajevo, na što ukazuje i odluka Konkurencijskog vijeća broj: 04-26-2-008-28-II/16 od 22. decembra 2016. u dijelu: *"Na povezanost JKP Zenicatrans i Grada Zenica dodatno potvrđuje i činjenica, kako su odredbama Ugovora jasno regulisana međusobna prava i obaveze, na način da je tada Grad „povjerio“ obavljanje komunalne djelatnosti javnog prijevoza putnika privrednom subjektu JKP Zenicatrans. Ovakav stav Konkurencijskog vijeća potvrđuje i slučaj: „Bodson“ u kojem je Evropski sud pravde utvrdio kako pravila tržišne konkurencije nisu bila primjenjiva iz razloga što su lokalne vlasti provodile svoju administrativnu dužnost, u ovom slučaju bilo je pitanje davanja*

koncesije za usluge sahranjivanja. Sud je naglasio da član 101. TFEU (Ugovora o funkcionisanju EU) nije primjenjiv na općine koje djeluju u svojstvu javne vlasti i kojima je povjereno obavljanje javnih službi (Slučaj 30/87 Corinne Bodson v. SA Pompes funebres des regions liberees [1998] ECR 2479, para 18). Takođe, praksa Evropskog suda pravde ukazuje da sporazumi u smislu člana 4. Zakona između povezanih lica nisu zabranjeni. Tako su u slučaju C-73/95 P, Viho Europe BV v. Commission [1996] ECR I-5457, para. 51, 61 i 63" ;

- Kako je Vlada Kantona Sarajevo nositelj izvršne vlasti u Kantonu, koji u skladu sa čl. 2. Zakona o upravljanju privrednim društvima u nadležnosti Kantona Sarajevo, Javno komunalno preduzeće Toplane Sarajevo je društvo u kojem je upravljanje preuzeo Kanton, na osnovu Odluke u smislu navedenog člana, te se radi o međusobnoj povezanosti koja se ne može smatrati zabranjenim sporazumom u smislu konkurencijskog prava, posebno kod činjenice da se radi o ustavnoj i zakonskoj nadležnosti obavljanja djelatnosti koja za svrhu nema sudjelovanje na tržištu radi profita, već obavezu radi osiguranja toplotne opskrbe stanovništva koja je pri tome od javnog interesa i cijena iste je formirana na način da ukupna cijena toplotne energije predstavlja cijenu koštanja i u istoj nije ukalkulisana marža (razlika u cijeni), a što nije slučaj kod pobrojanih drugih pravnih lica koja imaju udjele u ukupnoj isporučenoj toplotnoj energiji u Kantonu Sarajevo, pri čemu se pozivamo na stav zauzet u odluci – Rješenju Konkurencijskog Vijeća Bosne i Hercegovine broj: 04-26-2-008-28-II/16 od 22. decembra 2016. godine, prema kojem...:"*U tu svrhu, obavljanja svojih nadležnosti, Grad Zenica je još 1958. godine osnovao privredni subjekt JKP Zenicatrans u kojem je 83,7196% dionica u vlasništvu Grada Zenice, čime isti ima i upravljačka prava. Pa tako zaključivanjem predmetnog Ugovora, između ovako povezanih privrednih subjekata, kojima se regulišu njihovi međusobni odnosi, ne može se cijeliti kao nedopušteno. Činjenicom da bi ocjenom nedopuštenosti ovakvog Ugovora, pravno i činjenično JKP Zenicatrans bila spriječena u obavljanju djelatnosti radi koje je i osnovana, te bi se ograničila samostalnost jedinice lokalne samouprave, u ovom slučaju Grada Zenice u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti. Nadalje, obzirom da je Grad Zenica većinski vlasnik JKP Zenicatrans, potpuno je jasno da se ovdje radi o povezanim privrednim subjektima, te da je JKP Zenicatrans pod kontrolom Grada Zenica. U prilog tome govori i činjenica da se JKP Zenicatrans finansira, između ostalog, prodajom karata. Međutim cijena autobuske karte nije tržišno formirana, već cijenu autobuske karte utvrđuje Gradsko vijeće, u skladu sa članom 10. stav (1) tačka e) i člana 19. Zakona o komunalnim djelatnostima, kojima je između ostalog propisano kako se „cijena komunalne usluge obrazuje prema kalkulativnim parametrima koji se osigurava prosta reprodukcija u periodu od dvije godine“, čime je jasno da prema načinu formiranja cijene autobuske karte JKP Zenicatrans nije neovisan privredni subjekt, koji se može samostalno i u skladu sa tržišnim zakonima ponašati, već direktno pod kontrolom tijela Grada. U prilog toj činjenici govori i to da u skladu sa istim Zakonom, član 19. stav (8) postoji mogućnost da cijena komunalne usluge bude i niža od ekonomske cijene korištenja, s tim da je razliku sredstava dužan nadoknaditi Grad."*
- Iz svega navedenog da se zaključiti da Vlada Kantona Sarajevo nije sudionik na tržištu, nije svojim postupanjem narušila tržišnu konkurenciju u odnosu na druge sudionike na tržištu, pa samim tim Zaključak donesen protiv Vlade Kantona Sarajevo nije utemeljen.
- Odlučujući značaj ima činjenica da je Bosna i Hercegovina zaključila sa Evropskom unijom Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji je ratificiran i stupio je na snagu. Navedeni sporazum, sadrži posebno dio, Glava VI *Usklađivanje zakona, provedba zakona i pravila tržišne konkurencije*, u okviru kojeg su odredbama čl. 71 definisana osnovna načela zaštite tržišne konkurencije. U ovim načelima, nije predviđeno da kontroli tržišne konkurencije podliježu državne institucije i organi lokalne samouprave, osim u slučaju kada direktno sudjeluju na tržištu (kao kupci, odnosno prodavci). To je u skladu sa evropskom regulativom, koja se odnosi na zaštitu tržišne konkurencije, a koja je takve prirode da ocjenu propisa, odnosno podzakonskih akata i odluka, državnih institucija ili organa lokalne samouprave ne stavlja u nadležnost tijela formiranih u svrhu zaštite tržišne konkurencije, niti u takvim slučajevima daje ovlaštenja tim tijelima da stavljaju izvan snage propise državnih institucija i organa lokalne samouprave i da državnim institucijama i organima lokalne samouprave izriču sankcije. Upravo na takvoj regulativi se temelje i odluke, odnosno stanovišta, Evropskog suda pravde i Evropske komisije. Do sada je, odredbama člana 43. stav (7) Zakona o konkurenciji, bilo predviđeno da će Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine u donošenju svojih odluka imati u vidu stanovište i praksu navedenih evropskih institucija. Međutim, stupanjem na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, primjena evropskih pravila o konkurenciji postaje obavezna za Bosnu i Hercegovinu, jer zaključeni sporazum ima prioritet nad

domaćim propisima. S tim u vezi, ukazuje se i na odredbe čl. 71, st. (2) Sporazuma, kojima je regulisano da će svako postupanje suprotno ovome biti ocjenjivano na osnovu kriterija koji proizilaze iz pravila tržišne konkurencije koja vrijede u Evropskoj uniji, kao i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Evropske unije. Prema tome, striktna primjena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju upućuje Konkurencijsko vijeće na odluku kojom će Zaključak u ovome postupku odbiti kao neosnovan.

Dana 17. maja 2018. godine Konkurencijsko vijeće je uputilo KJKP „Toplane-Sarajevo“ Zahtjev za dostavom podataka broj: UP-01-26-2-025-41/17, na koji je ista dostavila traženo dana 22. maja 2018. godine, podneskom broj: UP-01-26-2-025-42/17.

2. Prikupljanje podataka od trećih lica

U toku postupka radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica, u smislu člana 35. stav (1) tačka a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela /institucija koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je, dana 14. februara 2018. godine uputilo Zahtjeve za dostavu podataka (naplaćuje li se fiksni trošak korisnicima nakon isključivanja iz opskrbe nekom komunalnom uslugom, odnosno imaju li korisnici mogućnost trajnog otkazivanja tih usluga) privrednim subjektima: KJKP Sarajevogas, Muhameda ef. Pandže br. 4, 71000 Sarajevo - aktom broj: UP-01-26-2-025-16/17, JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, Vilsonovo šetaliste br. 15, 71000 Sarajevo - aktom broj: UP-01-26-2-025-16/17, KJKP Vodovod i kanalizacija, Jaroslava Černija 8, 71000 Sarajevo – aktom broj: UP-01-26-2-025-18/17 i privrednom subjektu Toplana AD Banja Luka, Bulevar vojvode Ž. Mišića 32, 78000 Banja Luka – aktom broj: UP-01-26-2-025-19/17.

Dana 22. februara 2018. godine, dostavljen je podnesak JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo broj: 01-03-5198/18 (zaprimljen pod brojem: UP-01-26-2-025-20/17) u kojem se, između ostalog, navodi da je JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo krajnjim kupcima električne energije omogućila trajno otkazivanje svojih usluga, bez obzira da li se radi o kolektivnim stambenim jedinicama ili samostojećim objektima, kao i privremeno i to na period do 5 godina, u kojem se ne vrši ispostava računa usluga JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo.

Dana 23. februara 2018. godine, dostavljen je podnesak privrednog subjekta Toplana AD Banja Luka, broj: 05-3467/18 od dana 21. februara 2018. godine (zaprimljen pod brojem: UP-01-26-2-025-21/17) kojim se Konkurencijsko vijeće obavještava da se privredni subjekt Toplana a.d. Banja Luka više ne bavi proizvodnjom i distribucijom toplotne energije, koju obavlja privredni subjekt Eko toplane d.o.o. Banja Luka.

3. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće uzelo je u obzir odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 70/06), Zakona o komunalnim djelatnostima KS („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 14/16, 43/16, 10/17, 19/17), Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH („Službene novine SRBiH“, broj: 20/90) i Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine („Službene glasnik BiH“, broj: 25/06 i 88/15).

Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona je u svrhu ocjene danog slučaja može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i odluke Evropske komisije.

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta («Službeni glasnik BiH», br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Relevantno tržište usluga predmetnoga postupka je tržište isporuke toplotne energije od strane privrednog subjekta „Toplane – Sarajevo“.

Relevantno geografsko tržište predmetnoga postupka je područje Kantona Sarajevo.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište predmetnog postupka je utvrđeno kao tržište isporuke toplotne energije od strane privrednog subjekta „Toplane – Sarajevo“ na području Kantona Sarajevo.

5. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Članom 9. stav (1) i (2) Zakona propisano je kako privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udjel tog privrednog subjekta na relevantnom tržištu, udjele na tom tržištu koje imaju njegovi konkurenti, kao i pravne prepreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište. Pretpostavlja se da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima udjel veći od 40%.

Članom 10. stav (1) propisano je da je zabranjena svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu, članom 10. stav (2) tačka b) propisano je da se zloupotreba dominantnog položaja posebno odnosi na ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, te članom 10. stav (2) tačka d) propisano je da se zloupotreba dominantnog položaja posebno odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Članom 4. stav (1) Zakona je propisano da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prećutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata, koji navedenim aktivnostima/aktima direktno ili indirektno sudjeluju ili utječu na tržište, a koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu. Članom 4. stav (1) tačka b) propisano je da su zabranjeni sporazumi, koji se isključivo odnose na „ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja“, a tačkom e) propisano je da je zabranjeno zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma.

U konkretnom slučaju, nakon zaprimljenih brojnih predstavki građana, te provedene analize tržišta isporuke toplinske energije u Kantonu Sarajevo, dana 30. novembra 2017. godine, Konkurencijsko vijeće je usvojilo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP-05-26-3-030-2/17, protiv privrednog subjekta KJKP „Toplane Sarajevo“ radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja, u smislu člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji i protiv Vlade Kantona Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona o konkurenciji. Predmetnim Zaključkom konstatovano je postojanje osnova sumnje na počinjenje povrede iz Zakona o konkurenciji.

Provjera postojanja zloupotrebe dominantnog položaja od strane KJKP „Toplane Sarajevo“, se odnosila na činjenicu da korisnicima koji su isključeni iz toplifikacijskog sistema, privredni subjekt KJKP „Toplane Sarajevo“ fakturišu i naplaćuju iznos za priključenu snagu, tokom 12 mjeseci u godini, koja predstavlja 40% ukupne cijene. Sporne odredbe o naplati su sadržane u Tarifnom sistemu KJKP „Toplane –Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije („Službene novine KS“ broj 34/16).

Provjera postojanja Zabranjenog sporazuma od strane Vlade Kantona Sarajevo, odnosila se na činjenicu kako je ista donijela Odluku broj: 02-05-25151-10/16 od 15. augusta 2016. godine, kojom je usvojila, odnosno dala saglasnost za primjenu, na tekst Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP „Toplane – Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo Vlade Kantona Sarajevo, predložen od strane Nadzornog odbora KJKP „Toplane – Sarajevo“.

Na osnovu dostavljenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao argumentacije iznesene tokom postupka, savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, Konkurencijsko vijeće je na ____ sjednici održanoj dana __. juna 2018. godine, razmatralo navedeni predmet i donijelo odluku kojom se utvrđuje postojanje zloupotrebe dominantnog položaja od strane privrednog subjekta KJKP „Toplane-Sarajevo“, te odluku kojom se utvrđuje kako Vlada Kantona Sarajevo nije počinila zabranjeni sporazum.

Privredni subjekt KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo, egzistira od 1977. godine, kao javno preduzeće koje se bavi isporukom toplotne energije za grijanje stambenih i poslovnih prostorija korisnika. Osnivač privrednog subjekta KJKP „Toplane-Sarajevo“ je Kanton Sarajevo sa ukupnim udjelom u kapitalu u iznosu od 100%, a ista u skladu sa Zakonom od Vlade Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 8/01) i Zakonu o upravljanju privrednim društvima u nadležnosti Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/96, 10/96, 20/98 i 4/01) upravlja ili sudjeluje u upravljanju.

Nesporno je utvrđeno kako KJKP „Toplane - Sarajevo“, prema podacima dostupnim u Konkurencijskom vijeću, ima dominantan položaj na relevantnom tržištu isporuke toplotne energije u Kantonu Sarajevo, sa ukupnim udjelom od cca 95% (*prema podacima iz Analiza distribucije toplotne energije krajnjim potrošačima u Kantonu Sarajevo, Projekat EUCOMP, 19.04.2016. godine*);

Također, u spornom tekstu Tarifnog sistema, članom 3. stav (1) Tarifnog sistema „Ukupni troškovi proizvedene i isporučene toplotne energije, koji predstavljaju poslovne rashode uvećane za godišnje troškove nabavke stalnih sredstava davaoca usluge, se dijele na dva dijela:

- Varijabilni dio troškova grijanja – troškovi energenata,
- Fiksni dio troškova grijanja – ostali troškovi.

Odnos varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih troškova proizvedene i isporučene toplotne energije za obračun cijene toplotne energije je 60:40 (odnos 60-varijabilni: 40-fiksni), s tim da se fiksni troškovi plaćaju tokom cijele godine u razdoblju 12 mjeseci, a varijabilni za vrijeme grijne sezone u razdoblju 7 mjeseci godišnje.

Odredbama Tarifnog sistema, propisano je i da korisnicima koji podnesu zahtjev, te ukoliko to tehničke mogućnosti dozvoljavaju odnosno, *ako se time ne ugrožava kvalitet toplotne energije, standard i sigurnost drugih korisnika* i ako se time negativno ne utiče na okoliš, privredni subjekt KJKP „Toplane - Sarajevo“ će dati saglasnost za privremeno isključenje sa sistema centralnog grijanja.

Tom prilikom, što je i utvrđeno kao sporno, nakon što KJKP „Toplane - Sarajevo“ ocijene da nema prepreka za isključenje, te odobre isključenje, korisnik će plaćati fiksni dio cijene grijanja (u ovisnosti od vrste objekta i na osnovu toga određene paušalne cijene), tokom 12 mjeseci u godini. Ovaj iznos je identičan iznosu koji bi korisnik plaćao kao fiksni trošak u slučaju da preuzima toplotnu energiju od KJKP „Toplane – Sarajevo“, s tim da bi u tom slučaju plaćao i varijabilni trošak 7 mjeseci u godini za vrijeme grijne sezone.

Konkurencijsko vijeće u ovom slučaju nije uvažilo kao osnovane argumente koje je navodio KJKP „Toplane-Sarajevo“, da se isključenje vrši „privremeno“, te da za opravdanost naplate istih, koriste upravo i razloge koji su gore navedeni kao uslov za mogućnost isključenja s mreže (troškove indirektnog zagrijavanja od susjednih stanova, gubitka toplote u instalaciji grijanja objekta, povećane troškove u cilju obezbjeđenja kvalitetnog zagrijavanja prostora koji nisu isključeni, a graniče sa isključenim prostorima zbog oduzimanja toplote kroz zidove i sl.).

Dakle, tokom postupka je utvrđeno da se predmetno kršenje, zloupotreba dominantnog položaja, očituje u činjenici kako su KJKP „Toplane-Sarajevo“, na zahtjev korisnika usluge isporučene toplotne energije, davale mogućnost isključenja korisnicima njihovih usluga, ili isključivala po drugim osnovima, te da je isključenim korisnicima naplaćivala fiksni trošak u iznosu od 40% ukupnog računa, čime je nametnula korisnicima dodatne uslove koji nemaju veze s raskinutim ugovorom o isporuci toplotne energije.

Naime, raskidom ugovora prestaju postojati obaveze za ugovorne strane, pa tako nije osnovano da se raskidom i nepostojanjem ugovora nameću dodatne obaveze, kao u konkretnom slučaju – vremenski neograničeno trajanje plaćanja usluge koja se ne koristi.

Takva situacija je dovela i do apsurdna, da korisnik koji je bio isključen sa sistema KJKP „Toplane-Sarajevo“ nije plaćao fiksni iznos od 1992. do 2017. godine kada mu je KJKP „Toplane Sarajevo“ počelo izdavati račune, stupanjem na snagu novog Tarifnog sistema. Istovremeno je korisnik koristio plin kao energent za grijanje (akt u spisu broj: 01-26-10-187-1/17 od 29. maja 2017. godine).

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka ispitalo i sve navode KJKP „Toplane-Sarajevo“, koje je isti naveo kako bi osporio činjenicu postojanja zloupotrebe dominantnog položaja. Tako, navodi KJKP „Toplane-Sarajevo“ o tome kako pri izračunu ukupne cijene koštanja usluge koju pružaju, nije ukalkulirana marža i da se prihvodi obračunavaju kako bi zadovoljili prostu reprodukciju, nije ocijenjen kao relevantan. Naime, bez obzira na metodološki način izračuna ukupnih troškova, ostala je sporna činjenica kako su prihodi koji trebaju zadovoljiti troškove poslovanja raspoređeni, u konkretnom slučaju na lica koje nemaju nikakav poslovni odnos sa tim privrednim subjektom.

Navodi KJKP „Toplane-Sarajevo“ kako je praksa u susjednim zemljama drugačija ili pak da ne postoji mogućnost isključenja sa daljinskog grijanja, nije relevantan za predmetni slučaj, iz razloga što upravo KJKP „Toplane-Sarajevo“ je prema odredbama Tarifnog sistema omogućilo isključenje korisnika sa mreže, uz ispunjenje prethodnih uslova, a s tim da je po raskidu ugovora koji je predviđen, naplaćivala fiksni dio troškova tokom cijele godine u iznosu od 40% cijene koju bi korisnik plaćao da ima zaključen ugovor o isporuci toplotne energije, u odnosu na ispred navedeno nisu relevantni.

U odnosu na činjenicu kako korisnici toplotne energije koji imaju ugrađena brojila toplotne energije također plaćaju fiksni dio cijene 40% tijekom cijele godine, a varijabilni iznos plaćaju u odnosu na potrošenu energiju, očitano preko brojila, KJKP „Toplane-Sarajevo“ opravdava činjenicom kako bi se izdvajanjem iz sistema naplate lica koja imaju ugrađena brojila, stvorili neravnopravni uslovi u odnosu na korisnike koji plaćaju fiksni iznos 40% tokom cijele godine, a varijabilni prema broju kvadrata stana koji se grije u iznosu od 60% tijekom grijne sezone u trajanju od 7 mjeseci. U tom slučaju Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako (obzirom na metodologiju izračuna cijene toplotne energije) za sada nisu stvoreni uslovi da korisnici plaćaju samo iznos utrošene toplotne energije putem brojila, te je navedene razloge ocijenilo je kao opravdane i osnovane.

Vezano za dostavljenu Presudu Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 65 0 P 209001 13 Rev od 30. decembra 2014. godine, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ista nije mjerodavna za predmetni postupak za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja, te imajući u vidu činjenicu kako je KJKP „Toplane-Sarajevo“ omogućila korisnicima isključenje, te istovremeno isključenim naplaćivala fiksne troškove, i Mišljenje o načinu obračuna toplotne energije KJKP „Toplane Sarajevo“ broj: 06-VI-4585/17 od 18. decembra 2017. godine izdano od strane Mašinskog fakulteta, Univerziteta u Sarajevu, o opravdanosti naplate fiksnih troškova, također je utvrđeno kako nije relevantno za predmetni postupak, obzirom da se isto ne osvrće na činjenicu plaćanja fiksnih troškova, ako korisnik nema zaključen ugovor, te ne koristi usluge isporuke toplotne energije.

KJKP „Toplane-Sarajevo“ je ovakvom primjenom odredbi Tarifnog sistema o naplati fiksnih troškova isključenim korisnicima, zloupotrijebio dominantan položaj, zaključivanjem sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma, čime je djelovalo i na ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača.

Dakle, ukoliko KJKP „Toplane-Sarajevo“ utvrdi kako su ispunjeni svi uslovi prema kojima se vrši isključivanje korisnika sa mreže, u tom slučaju, danom isključenja, raskida se i poslovni odnos između KJKP „Toplane-Sarajevo“ i korisnika isporučene toplotne energije, pa je obavezno prestati sve finansijske obaveze korisnika prema KJKP „Toplane-Sarajevo“.

Stoga, na osnovu svih prednjih navoda Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako je KJKP „Toplane Sarajevo“ povrijedilo odredbe Zakona o konkurenciji zloupotrebom dominantnog položaja iz člana 10. stav

(2) tačka b) koja se odnosi na ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača i prema tački d) koja se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma, na način da je ispostavljala račune za fiksne troškove isporuke toplotne energije korisnicima koji su isključeni sa toplifikacijskog sistema.

Također, Konkurencijsko vijeće posebno naglašava, kako je u odredbama Tarifnog sistema član 37. (Prelazne i završne odredbe), predviđeno da će se cijena korisnicima usluga KJKP „Toplane –Sarajevo“ na način kako je predviđeno Metodologijom obračunavati do 1. januara 2020. godine, a u drugoj fazi (propisano Odlukom Vlade KS), koja počinje najkasnije od 1. januara 2020. godine, obračun i fakturisanje kod svih korisnika vršiti će se na osnovu izmjerene utrošene energije na obračunskom mjestu, za vrijeme trajanja grijne sezone. Imajući u vidu činjenicu kako je potrebno određeno vrijeme prilagodbe za prelaz na ovakav način obračuna za sve korisnike, Konkurencijsko vijeće smatra da će se primjenom ovih odredbi svakako postići učinkovitiji i pravedniji način obračuna za potrošače, te doprinijeti unaprijeđenju tržišnih uslova.

Stoga, će Konkurencijsko vijeće pratiti realizaciju ove Odluke.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1.i 2. dispozitiva ovog Rješenja.

Dalje, Konkurencijsko vijeće je cijeno i sve navode tokom postupka koji su se odnosili na Vladu Kantona Sarajevo, te sumnju da je ista počinila zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona o konkurenciji.

Članom 4. stav (1) Zakona je propisano da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prećutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata, koji navedenim aktivnostima/aktima direktno ili indirektno sudjeluju ili utječu na tržište, a koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu. Članom 4. stav (1) tačka b) propisano je da su zabranjeni sporazumi, koji se isključivo odnose na „ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja“, a tačkom e) propisano je da je zabranjeno zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma.

Zakonom o komunalnim djelatnostima („Službene novine KS“ broj: 14/16, 43/16, 10/17 i 19/17), propisano je kako u članu 50. kako će Vlada Kantona Sarajevo, donijeti podzakonske akte kojima će regulisati obavljanje pojedinih komunalnih djelatnosti.

Vlada Kantona Sarajevo, je na osnovu naprijed izloženog, donijela Uredbu o općim uslovima za proizvodnju isporuku i korištenje toplotne energije („Službene novine KS“ broj 22/16), u kojoj je u članu 68. utvrdila kako „Tarifni sistem donosi Vlada Kantona Sarajevo na prijedlog davaoca usluge“.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako je Vlada Kantona Sarajevo, Odlukom o usvajanju Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP „Toplane Sarajevo“ („Službene novine KS“ broj 34/16), počinila zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona o konkurenciji, čime je izvršila ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja, kao i uslovlila da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma.

Naime, Vlada Kantona Sarajevo svojom Odlukom, usvojila predloženi Tarifni sistem, na način da je u članu 1. Odluke propisala: „Usvaja se Tarifni sistem davaoca usluge KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije.“, čime je direktno omogućila primjenu Tarifnog sistema KJKP „Toplane- Sarajevo“, koji sadržava sporne odredbe o obračunu fiksnih troškova korisnicima isključenim iz toplifikacijskog sistema.

Konkurencijsko vijeće je cijeno i sve navode Pravobranilaštva Kantona Sarajevo, koje je u postupku zastupalo Vladu Kantona Sarajevo, u podnesku dostavljenom Konkurencijskom vijeću dana 29. decembra 2017. godine zaprimljen pod brojem: UP-01-26-2-025-13/17, te ocijenilo kao neosnovane.

Naime, stupanjem na snagu Odluke o usvajanju Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP „Toplane Sarajevo“, Vlada Kantona Sarajevo je direktno djelovala na tržištu, a samim usvajanjem Tarifnog sistema, odobreni su:

- Osnovni tarifni modeli za obračun utrošene toplotne energije,
- Osnov za izračun cijene toplotne energije,
- Razvrstavanje korisnika,
- Obračun i način plaćanja utrošene toplotne energije,
- Obračun i način plaćanja fiksnih troškova za vrijeme isključenja iz toplifikacijskog sistema,
- Obračun i plaćanje naknde za održavanje i verifikaciju individualnih mjerila toplotne energije,
- Metodologija formiranja cijena i
- Matrica tarifnih modela;

Iz prednjeg je vidljivo kako je usvajanjem Tarifnog sistema direktno djelovala na tržištu, te da gore pobrojane aktivnosti koje su regulisane tarifnim sistemom predstavljaju direktno djelovanje na tržištu, stoga ista odluka predstavlja zabranjeni sporazum.

Predmeti Konkurencijskog vijeća na koje se poziva Pravobranilaštvo Kantona Sarajevo, nisu primjenjivi na konkretni slučaj, u kojem Vlada Kantona Sarajevo direktno sudjeluje na tržištu, te svojom odlukom krši odredbe Zakona o konkurenciji.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 4., 5. i 6. dispozitiva ovog Rješenja.

Međutim, neovisno o naprijed navedenom Konkurencijsko vijeće skreće pažnju Vladi Kantona Sarajevo, kako su odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane („Službeni glasnik BiH – međunarodni ugovori“ br. 10/08), u Glavi VI *Usklađivanje zakona, provedba zakona i pravila tržišne konkurencije*, odredbom člana 70. Bosna i Hercegovina i sve njene institucije vlasti obavezale da će „osigurati postepeno usklađivanje svojih postojećih zakona i budućeg zakonodavstva s pravnom stečevinom Zajednice“ što se prije svega, u skladu sa Sporazumom, odnosi na temeljne elemente pravne stečevine, s tim da će se usklađivanje postepeno proširivati na sve elemente pravne stečevine Zajednice.

Što svakako znači da su sva tijela vlasti, pa tako i Vlada Kantona Sarajevo u provedbi svojih zakonom dodijeljenih joj nadležnosti dužna u regulativu uključiti temeljna načela zaštite tržišne konkurencije, što svakako znači izbjegavanje donošenja akata kojima bi se subjekti na tržištu dovodili u neravnotežan položaj.

6. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako je zloupotrijebio dominantan položaj na način propisan odredbama člana 10. Zakona o konkurenciji.

U smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama člana 4. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji.

U skladu s tim, KJKP „Toplane-Sarajevo“ je zloupotrijebio dominantan položaj, iz člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, u smislu člana 48. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna u iznosu 54.000 KM (slovima: pedeset i četiri hiljade konvertibilnih maraka), što predstavlja 0,0998306 % ostvarenog prihoda iz 2016. godine, koji je iznosio 54.091.595 KM.

U skladu s tim, Vlada Kantona Sarajevo je počinila zabranjeni sporazum iz člana 4. stava (1) tačka b) i e) Zakona o konkurenciji, u smislu člana 48. stav (1) tačke a) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna

u iznosu 150.000 KM (slovima: stotinu i pedeset hiljada konvertibilnih maraka), što predstavlja 0,0220324 % Budžeta Vlade Kantona Sarajevo iz 2016. godine, koji je iznosio 680.813.652 KM.

Obzirom na visine izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imao prvenstveno za cilj kažnjavanje isključivo radi kršenja Zakona o konkurenciji, već da upozori KJKP „Toplane-Sarajevo“, kao i Vladu Kantona Sarajevo, na obavezu poštivanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona o konkurenciji.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem, u smislu člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 3. i 6. dispozitiva ovog Rješenja.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Predsjednica

Adisa Begić

Dostavljeno:

- Vlada Kantona Sarajevo, putem Pravobranilaštva,
- KJKP „Toplane – Sarajevo“ i
- U spis.